

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی استان اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجهٔ دکترای حرفه ای

عنوان:

بررسی تجارب زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشت اردبیل از ازدواج زودرس: یک مطالعه کیفی

استاد راهنما:

دکتر سعید صادقیه اهری

استاد مشاور:

دکتر منصوره کریم الهی

نگارش:

ویدا مجیدزاده دولت آبادی

پاییز 1397

شماره پایان نامه: 0714

سپاس خدای را که سخنوران، در ستودن او بمانند و شمارندگان، شمردن نعمت های او ندانند و کوشندگان، حق او را گزاردن نتوانند. و سلام و دورد بر محمد و خاندان پاک او، طاهران معصوم، هم آنان که وجودمان وامدار وجودشان است؛ و نفرین پیوسته بر دشمنان ایشان تا روز رستاخیز...

شکر شایان نثار ایزد منان که توفیق را رفیق راهم ساخت تا این پایان نامه را به پایان برسانم. از اساتید فاضل و اندیشمند جناب آقای دکتر سعید صادقیه اهری به عنوان استاد راهنما که همواره نگارنده را مورد لطف و محبت خود قرار داده اند، کمال تشکر را دارم.

تشکر و قدر دانی ویژه از سرکار خانم دکتر منصوره کریم الهی که به عنوان استاد مشاور همواره که در نگارش این پایان نامه مرا یاری کردند.

تقدیم به مادر عزیزتر از جانم

مادرم هستی من ز هستی توست تا هستم و هستی دارم دوست، غمگسار
جاودانی مادر است، چشم سار مهربانی مادر است

تقدیم با بوسه بر دستان پدرم

به او که نمی داند از بزرگی اش بگویم یا مردانگی سخاوت، سکوت، مهربانی و ....
پدرم راه تمام زندگیست، پدرم دلخوشی همیشگیست

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول - طرح تحقیق

Error! Bookmark not defined.	1-1 مقدمه و بیان مسئله
Error! Bookmark not defined.	1-2 تعریف و واژه‌های کلیدی
Error! Bookmark not defined.	1-3 اهداف و فرضیات
Error! Bookmark not defined.	1-3-1 هدف کلی
Error! Bookmark not defined.	1-3-2 سوالات اصلی تحقیق
Error! Bookmark not defined.	1-3-3 هدف کاربردی

فصل دوم - پیشینه تحقیق

Error! Bookmark not defined.	2-1 مقدمه
Error! Bookmark not defined.	2-2 علل ازدواج زودرس
Error! Bookmark not defined.	2-3 عوارض ازدواج‌های زودرس
Error! Bookmark not defined.	4-2 راه کارهای جلوگیری از ازدواج زودرس
Error! Bookmark not defined.	2-5 مطالعات انجام شده در ایران و جهان

فصل سوم - شیوه اجرای تحقیق

Error! Bookmark not defined.	۳-۱ مقدمه
Error! Bookmark not defined.	۳-۲ نوع مطالعه
Error! Bookmark not defined.	۳-۳ محیط پژوهش
Error! Bookmark not defined.	۳-۴ جمعیت مورد مطالعه، حجم نمونه و نوع نمونه‌گیری
Error! Bookmark not defined.	۳-۵ گردآوری اطلاعات

Error! Bookmark not defined. ..... ۳-۶ روش تجزیه و تحلیل داده ها و بررسی آماری

Error! Bookmark not defined. ..... ۳-۷ روش اجرای مطالعه

Error! Bookmark not defined. ..... ۳-۸ معیار ورود

Error! Bookmark not defined. ..... ۳-۹ معیار خروج

Error! Bookmark not defined. ..... ۳-۱۰ ملاحظات اخلاقی

فصل چهارم - نتایج

Error! Bookmark not defined. ..... 4-1 نتایج

Error! Bookmark not defined. ..... ۴-۲ تحلیل مشخصات مشارکت کنندگان

فصل پنجم - بحث و نتیجه گیری

Error! Bookmark not defined. ..... 5-1 بحث

Error! Bookmark not defined. ..... 5-2 محدودیت های پژوهش

Error! Bookmark not defined. ..... 5-3 نتیجه گیری

Error! Bookmark not defined. ..... 5-4 پیشنهادات برای مطالعات آینده

Error! Bookmark not defined. ..... منابع

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول 1-4: مشخصات دموگرافیک شرکت کنندگان ..... **Error! Bookmark not defined.**

جدول 2-4: واحدهای معنایی و کدهای استخراج شده از مصاحبه ها ..... **Error! Bookmark not defined.**

جدول 3-4: دسته بندی مفاهیم استخراج شده از مصاحبه ها ..... **Error! Bookmark not defined.**

بررسی تجارب زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشت اردبیل از ازدواج زودرس: یک مطالعه کیفی

چکیده

سابقه و هدف: ازدواج زودهنگام به ازدواجی اطلاق میشود که زوجین یا یکی از آنان به سن 18 سالگی (17 سال و 11 ماه و سی روز) نرسیده باشد. با وجود آمار قابل توجه ازدواج زودهنگام و پیامدهای آن، از این رو بررسی ابعاد گوناگون اجتماعی و فرهنگی ازدواج زودهنگام به ویژه با تأکید بر تجربه زیسته زنان، ضروری به نظر میرسد. در این مطالعه سعی شد به این سؤال پاسخ داده شود

که تجربیات، برداشتها و احساسات زنانیکه در کودکی ازدواج کرده اند، چیست؟

مواد و روشها: جامعه آماری شامل زنان متأهل با ازدواج زود تر از سن 18 سال مراجعه کننده به مراکز بهداشت شهر اردبیل می باشد. حجم نمونه تا زمان دستیابی به اطلاعات مورد نیاز و اشباع داده ها بود. جهت انجام مصاحبه پس از انتخاب شرکت کنندگان بر اساس معیارهای ورود و خروج پژوهش توضیحات لازم به شرکت کنندگان داده شده، با اعلام رضایت در انجام مصاحبه، زمان و مکان مصاحبه با نظر شرکت کننده مشخص میگردد، محتوای مصاحبه با دستگاه ضبط صوت ضبط گردیده، در مواقع نیاز به منظور ثبت حالات و حرکات شرکت کنندگان از یادداشت برداری حین مصاحبه نیز استفاده شد.

یافته ها: دامنه ی سن ازدواج شرکت کنندگان از 14 تا 18 سال و میانگین سن ازدواج آنها $16/09 \pm 1/87$ سال بود. از مجموع مصاحبه های عمقی صورت گرفته با افراد اینطور به نظر میرسد که بیشتر افراد زمانی ازدواج کرده اند که تمایل و حق انتخابی نداشته اند و اجباری ازدواج کرده اند. اکثر آنان ذکر کردند که با توجه به سن پائینی که داشتند قادر به اداره زندگی نبودند و همیشه با مشکلات مواجه بودند. آنها زندگی خود را جبری می دانند و همه آنان بدلیل نبود شدن آرزوها و نداشتن تحصیلات از زندگی خود ناراضی هستند.

نتیجه گیری: از آن جایی که ازدواج های زودهنگام و اجباری بیشتر نتیجه ناآگاهی خانواده ها و سنت ها و تفکرات قدیمی و فقر و مشکلات مالی خانواده هاست؛ بنابراین بازنگری جدید در قوانین مربوط به حداقل سن ازدواج و بازگرداندن آن از 15 سال برای دختران به 18 سال بسیار مفید خواهد بود. همچنین تکمیل حداقل دوره تحصیلی دختران و کسب مدرک دیپلم آنان و برگزاری کلاس های مختلف آموزش خانواده و نیز مهارت های زندگی در طول دوران تحصیل در مدارس و لزوم ارتباط دائم با مشاور خانواده و پزشک خانواده باعث کاهش مشکلات روانی و جسمی در خانواده ها می شود

کلید واژه ها: تجارب، زنان، ازدواج زودرس، اردبیل